

SEJM

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Druk nr 4504

VI kadencja

**SPRAWOZDANIE
KOMISJI OCHRONY ŚRODOWISKA, ZASOBÓW NATURALNYCH
I LEŚNICTWA, KOMISJI ROLNICTWA I ROZWOJU WSI ORAZ
KOMISJI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO I POLITYKI REGIONALNEJ**

**o poselskim projekcie ustawy o zmianie ustawy
o ochronie zwierząt oraz ustawy o utrzymaniu
czystości i porządku w gminach (druk nr 4257).**

Marszałek Sejmu, zgodnie z art. 37 ust. 1 i art. 40 ust. 1 regulaminu Sejmu – po zasięgnięciu opinii Prezydium Sejmu – skierował w dniu 27 maja 2011 r. powyższy projekt ustawy do Komisji Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej do pierwszego czytania.

Komisje: Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej po przeprowadzeniu pierwszego czytania oraz rozpatrzeniu tego projektu ustawy na posiedzeniach w dniach 29 czerwca, 26 i 28 lipca 2011 r.

wnoszą:

W y s o k i S e j m uchwalić raczy załączony projekt ustawy.

Komisje – zgodnie z art. 43 ust. 3 regulaminu Sejmu – przedstawiają na żądanie wnioskodawców, następujące wnioski mniejszości:

1) w art. 1 w pkt 3 w lit. c w tiret drugim skreślić wyrazy „ , a także zbyt młodych lub starych”;

– poseł **W. Szkop**

2) w art. 1 w pkt 3 w lit. c w tiret trzecim skreślić wyrazy „lub niechlujstwa”;

– poseł **W. Szkop**

3) w art. 1 w pkt 3 w lit. c w tiret piątym dotyczącym pkt 17 skreślić wyrazy „zdrowiu lub”;
– poseł **W. Szkop**

4) w art. 1 w pkt 9 w art. 11a:

a) w ust. 2 dodać pkt 9 w brzmieniu:

„9) plan znakowania zwierząt domowych.”,

b) skreślić ust. 3,

c) w ust. 4 po wyrazach „ust. 2 pkt 3–6” dodać wyrazy „oraz pkt 9”.

– poseł **W. Szkop**

Warszawa, dnia 28 lipca 2011 r.

Przewodniczący Komisji
Rolnictwa i Rozwoju Wsi

/-/ Leszek Korzeniowski

Sprawozdawca

/-/ Magdalena Kochan

Zastępca Przewodniczącego Komisji
Ochrony Środowiska, Zasobów
Naturalnych i Leśnictwa

/-/ Jan Rzymełka

Przewodniczący Komisji
Samorządu Terytorialnego
i Polityki Regionalnej

/-/ Bronisław Dutka

USTAWA

z dnia 2011 r.

o zmianie ustawy o ochronie zwierząt oraz ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach

Art. 1.

W ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2003 r. Nr 106, poz. 1002, z późn. zm.¹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 2 otrzymuje brzmienie:

„Art. 2. 1. Ustawa reguluje postępowanie ze zwierzętami kręgowymi.

2. Ustawy nie stosuje się do procedur stanowiących doświadczenie w rozumieniu art. 2 pkt 6 ustawy z dnia 21 stycznia 2005 r. o doświadczeniach na zwierzętach (Dz. U. Nr 33, poz. 289, z późn. zm.²⁾).”;

2) w art. 4:

a) pkt 12 otrzymuje brzmienie:

„12) „szczególnym okrucieństwie” – rozumie się przez to przedsięwzięcie przez sprawcę działań charakteryzujących się drastycznością form i metod zadawania śmierci, a zwłaszcza zadawanie śmierci w sposób wyszukany lub powolny, obliczony z premedytacją na zwiększenie rozmiaru cierpień i czasu ich trwania;”

b) w pkt 24 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 25 w brzmieniu:

„25) „schronisku dla zwierząt” – rozumie się przez to miejsce przeznaczone do opieki nad zwierzętami domowymi spełniające warunki określone w ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2008 r. Nr 213, poz. 1342 oraz z 2010 r. Nr 47, poz. 278, Nr 60, poz. 372 i Nr 78, poz. 513).”;

3) w art. 6:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Zabrania się zabijania zwierząt, z wyjątkiem:

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 69, poz. 625, Nr 92, poz. 880 i Nr 96, poz. 959, z 2005 r. Nr 33, poz. 289 i Nr 175, poz. 1462, z 2006 r. Nr 249, poz. 1830, z 2008 r. Nr 199, poz. 1227, z 2009 r. Nr 18, poz. 97, Nr 79, poz. 668, Nr 92, poz. 753 oraz z 2010 r. Nr 47, poz. 278.

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 171, poz. 1225 i Nr 220, poz. 1600, z 2009 r. Nr 18, poz. 97 oraz z 2011 r. Nr 63, poz. 322 i Nr 106, poz. 622.

- 1) uboju i uśmiercania zwierząt gospodarskich oraz uśmiercania dzikich ptaków i ssaków utrzymywanych przez człowieka w celu pozyskania mięsa i skór,
 - 2) połowu ryb zgodnie z przepisami o rybołówstwie i rybactwie śródlądowym,
 - 3) konieczności bezzwłocznego uśmiercenia,
 - 4) działań niezbędnych do usunięcia poważnego zagrożenia sanitarnego ludzi lub zwierząt,
 - 5) usuwania osobników bezpośrednio zagrażających ludziom lub innym zwierzętom, jeżeli nie jest możliwy inny sposób usunięcia zagrożenia,
 - 6) polowań, odstrzałów i ograniczania populacji zwierząt łownych,
 - 7) usypiania ślepych miotów
- prowadzonych zgodnie z art. 33 oraz przepisami odrębnymi.”,

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Zabrania się znęcania nad zwierzętami.”,

c) w ust. 2:

– pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) umyślne zranienie lub okaleczenie zwierzęcia, niestanowiące dozwolonego prawem zabiegu lub doświadczenia na zwierzęciu, w tym znakowanie zwierząt stałocieplnych przez wypalanie lub wymrażanie, a także wszelkie zabiegi mające na celu zmianę wyglądu zwierzęcia i wykonywane w celu innym niż ratowanie jego zdrowia lub życia, a w szczególności przycinanie psom uszu i ogonów (kopiowanie);”,

– pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) używanie do pracy albo w celach sportowych lub rozrywkowych zwierząt chorych, a także zbyt młodych lub starych oraz zmuszanie ich do czynności, których wykonywanie może spowodować ból;”,

– pkt 10 otrzymuje brzmienie:

„10) utrzymywanie zwierząt w niewłaściwych warunkach bytowania, w tym utrzymywanie ich w stanie rażącego zaniedbania lub niechlujstwa, bądź w pomieszczeniach albo klatkach uniemożliwiających im zachowanie naturalnej pozycji;”,

– uchyla się pkt 14;

– w pkt 15 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 16–19 w brzmieniu:

16) praktykowanie zachowań seksualnych polegających na obcowaniu płciowym ze zwierzętami, których celem jest wykorzystywanie zwierząt (zoofilia);

- 17) wystawianie zwierzęcia domowego lub gospodarskiego na działanie warunków atmosferycznych, które zagrażają jego zdrowiu lub życiu;
- 18) transport żywych ryb lub ich przetrzymywanie w celu sprzedaży bez dostatecznej ilości wody uniemożliwiającej oddychanie;
- 19) utrzymywanie zwierzęcia bez odpowiedniego pokarmu lub wody przez okres wykraczający poza minimalne potrzeby właściwe dla gatunku.”;

4) w art. 7:

a) w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) gospodarstwu rolnemu wskazanemu przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta), jeżeli jest to zwierzę gospodarskie, lub”;

b) ust. 1a otrzymuje brzmienie:

„1a. Decyzja, o której mowa w ust. 1, podejmowana jest z urzędu lub na wniosek Policji, straży gminnej, lekarza weterynarii lub upoważnionego przedstawiciela organizacji społecznej, której statutowym celem działania jest ochrona zwierząt.”;

c) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W przypadkach niecierpiących zwłoki, gdy dalsze pozostawanie zwierzęcia u dotychczasowego właściciela lub opiekuna zagraża jego życiu lub zdrowiu, policjant, strażnik gminny lub upoważniony przedstawiciel organizacji społecznej, której statutowym celem działania jest ochrona zwierząt, odbiera mu zwierzę, zawiadamiając o tym niezwłocznie wójta (burmistrza, prezydenta miasta), celem podjęcia decyzji w przedmiocie odebrania zwierzęcia.”;

5) w art. 9 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Zabrania się trzymania zwierząt domowych na uwięzi w sposób stały dłużej niż 12 godzin w ciągu doby lub powodujący u nich uszkodzenie ciała lub cierpienie oraz niezapewniający możliwości niezbędnego ruchu. Długość uwięzi nie może być krótsza niż 3 m.”;

6) po art. 9 dodaje się art. 9a w brzmieniu:

„Art. 9a. Osoba, która napotka porzuconego psa lub kota, w szczególności pozostawionego na uwięzi, ma obowiązek powiadomić o tym najbliższe schronisko dla zwierząt, straż gminną lub Policję.”;

7) po art. 10 dodaje się art. 10a i 10b w brzmieniu:

„Art. 10a. 1. Zabrania się:

- 1) wprowadzania do obrotu zwierząt domowych na targowiskach, targach i giełdach;
- 2) prowadzenia targowisk, targów i giełd ze sprzedażą zwierząt domowych;
- 3) wprowadzania do obrotu psów i kotów poza miejscami ich chowu lub hodowli.

2. Zabrania się rozmnażania psów i kotów w celach handlowych.

3. Zabrania się puszczenia psów bez możliwości ich kontroli i bez oznakowania umożliwiającego identyfikację właściciela lub opiekuna.

4. Zakaz, o którym mowa w ust. 3, nie dotyczy terenu prywatnego, jeżeli teren ten jest ogrodzony w sposób uniemożliwiający psu wyjście.
5. Zakaz, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, nie dotyczy podmiotów prowadzących schroniska dla zwierząt oraz organizacji społecznych, których statutowym celem działania jest ochrona zwierząt.
6. Zakaz, o którym mowa w ust. 2, nie dotyczy hodowli zwierząt zarejestrowanych w ogólnokrajowych organizacjach społecznych, których statutowym celem jest działalność związana z hodowlą rasowych psów i kotów.

Art. 10b. 1. Zabrania się nabywania:

- 1) zwierząt domowych na targowiskach, targach i giełdach;
- 2) psów i kotów poza miejscami ich chowu lub hodowli.

2. Zakaz, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, nie dotyczy nabycia psów i kotów od podmiotów prowadzących schroniska dla zwierząt oraz organizacji społecznych, których statutowym celem działania jest ochrona zwierząt.”;

8) w art. 11 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Zabrania się odławiania zwierząt bezdomnych bez zapewnienia im miejsca w schronisku dla zwierząt, chyba że zwierzę stwarza poważne zagrożenie dla ludzi lub innych zwierząt. Odławianie bezdomnych zwierząt odbywa się wyłącznie na podstawie uchwały rady gminy, o której mowa w art. 11a.”;

9) art. 11a otrzymuje brzmienie:

„Art. 11a. 1. Rada gminy wypełniając obowiązek, o którym mowa w art. 11 ust. 1, określa, w drodze uchwały, corocznie do dnia 31 marca, program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt.

2. Program, o którym mowa w ust. 1, obejmuje:

- 1) zapewnienie bezdomnym zwierzętom miejsca w schronisku dla zwierząt;
- 2) opiekę nad wolnożyjącymi kotami, w tym ich dokarmianie;
- 3) odławianie bezdomnych zwierząt;
- 4) obowiązkową sterylizację albo kastrację zwierząt w schroniskach dla zwierząt;
- 5) poszukiwanie właścicieli dla bezdomnych zwierząt;
- 6) usypianie ślepych miotów;
- 7) wskazanie gospodarstwa rolnego w celu zapewnienia miejsca dla zwierząt gospodarskich;
- 8) zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt.

3. Program, o którym mowa w ust. 1, może obejmować plan znakowania zwierząt w gminie.

4. Realizacja zadań, o których mowa w ust. 2 pkt 3-6, może zostać powierzona podmiotowi prowadzącemu schronisko dla zwierząt.

5. Program, o którym mowa w ust. 1, zawiera wskazanie wysokości środków finansowych przeznaczonych na jego realizację oraz

sposób wydatkowania tych środków. Koszty realizacji programu ponosi gmina.

6. Projekt programu, o którym mowa w ust. 1, przygotowuje wójt (burmistrz, prezydent miasta).
7. Projekt programu, o którym mowa w ust. 1, wójt (burmistrz, prezydent miasta) najpóźniej do dnia 1 lutego przekazuje do zaopiniowania:
 - 1) właściwemu powiatowemu lekarzowi weterynarii;
 - 2) organizacjom społecznym, których statutowym celem działania jest ochrona zwierząt, działającym na obszarze gminy;
 - 3) dzierżawcom lub zarządcom obwodów łowieckich, działających na obszarze gminy.
8. Podmioty, o których mowa w ust. 7, w terminie 21 dni od dnia otrzymania projektu programu, o którym mowa w ust. 1, wydają opinie o projekcie. Niewydanie opinii w tym terminie uznaje się za akceptację przesłanego programu.”;

10) w art. 33:

a) uchyla się ust. 1;

b) ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2. Jeżeli zachodzą przyczyny, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4, zwierzę może być uśmiercone bez zgody właściciela na podstawie orzeczenia lekarza weterynarii. Ustalenie właściciela i uzyskanie jego zgody nie dotyczy zwierząt chorych na choroby podlegające obowiązkowi zwalczania na podstawie ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.”;

3. W przypadku konieczności bezzwłocznego uśmiercenia, w celu zakończenia cierpień zwierzęcia, potrzebę jego uśmiercenia stwierdza lekarz weterynarii, członek Polskiego Związku Łowieckiego, inspektor organizacji społecznej, której statutowym celem działania jest ochrona zwierząt, funkcjonariusz Policji, straży ochrony kolei, straży gminnej, Straży Granicznej, pracownik Służby Leśnej lub Służby Parków Narodowych, strażnik Państwowej Straży Łowieckiej, strażnik łowiecki lub strażnik Państwowej Straży Rybackiej.”;

c) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. W razie konieczności bezzwłocznego uśmiercenia, czynność tą dokonuje się przez:

- 1) podanie środka usypiającego - przez lekarza weterynarii;
- 2) zastrzelenie - przez osobę uprawnioną do użycia broni palnej; przepis stosuje się tylko do zwierząt wolno żyjących (dzikich).”;

11) w art. 33a ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Dzierżawca lub zarządca obwodu łowieckiego może podjąć działania zapobiegające wałęsaniu się psów na terenie obwodu poprzez:

- 1) ustalenie właściciela psa w celu pouczenia go o obowiązku sprawowania kontroli nad zwierzęciem;
- 2) odłowienie psa i dostarczenie go właścicielowi, a jeżeli ustalenie tej osoby nie jest możliwe dostarczenie do schroniska dla zwierząt; odłowienie i dostarczenie psa odbywa się na koszt właściciela.”;

12) w art. 34 w ust. 4 w pkt 1 lit. c otrzymuje brzmienie:

„c) wydania przez powiatowego lekarza weterynarii decyzji nakazującej zabicie lub ubój zwierząt na podstawie art. 44 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;”;

13) w art. 35:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Kto zabija, uśmierca zwierzę albo dokonuje uboju zwierzęcia z naruszeniem przepisów art. 6 ust. 1, art. 33 lub art. 34 ust. 1-4 podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do 2 lat.”;

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Tej samej karze podlega ten, kto znęca się nad zwierzęciem.”;

c) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Jeżeli sprawca czynu określonego w ust. 1 lub 1a działa ze szczególnym okrucieństwem podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.”;

d) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W razie skazania za przestępstwo określone w ust. 1, 1a lub 2 sąd orzeka przepadek zwierzęcia, jeżeli sprawca jest jego właścicielem.”;

e) po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:

„3a. W razie skazania za przestępstwo określone w ust. 1 lub 1a sąd może orzec, a w razie skazania za przestępstwo określone w ust. 2 sąd orzeka tytułem środka karnego zakaz posiadania zwierząt od roku do lat 10; zakaz orzeka się w latach.”;

f) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. W razie skazania za przestępstwo określone w ust. 1, 1a lub 2, sąd może orzec wobec sprawcy zakaz wykonywania określonego zawodu, prowadzenia określonej działalności lub wykonywania czynności wymagających zezwolenia, które są związane z wykorzystywaniem zwierząt lub oddziaływaniem na nie, a także może orzec przepadek narzędzi lub przedmiotów służących do popełnienia przestępstwa oraz przedmiotów pochodzących z przestępstwa.”;

g) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. W razie skazania za przestępstwo określone w ust. 1, 1a lub 2, sąd może orzec nawiązkę w wysokości od 500 zł do 100.000 zł na cel związany z ochroną zwierząt, wskazany przez sąd.”;

14) w art. 37 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Kto narusza nakazy albo zakazy określone w art. 9, art. 10a ust. 1–3, art. 11 ust. 3, art. 12 ust. 1–6, art. 13 ust. 1, art. 14, art. 15 ust. 1–5, art. 16, art. 17 ust. 1–7, art. 18, art. 22 ust. 1, art. 22a, art. 25 lub art. 27 podlega karze aresztu albo grzywny.”;

15) po art. 37d dodaje się art. 37e w brzmieniu:

„Art. 37e. Kto narusza zakazy określone w art. 10b ust. 1 podlega karze grzywny.”;

16) w art. 38 w ust. 4 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) gospodarstwu rolnemu wskazanemu przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta), jeżeli jest to zwierzę gospodarskie, lub”;

17) art. 39 otrzymuje brzmienie:

„Art. 39. W sprawach o przestępstwa określone w art. 35 ust. 1, 1a lub 2 oraz wykroczenia określone w art. 37, a także w postępowaniu w sprawach nieletnich o czyn karalny określony w art. 35 ust. 1, 1a lub 2, prawa pokrzywdzonego może wykonywać organizacja społeczna, której statutowym celem działania jest ochrona zwierząt.”.

Art. 2

W ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008, z późn. zm.³⁾) w art. 3 w ust. 2 pkt 14 otrzymuje brzmienie:

„14) zapobiegają bezdomności zwierząt na zasadach określonych w przepisach o ochronie zwierząt;”.

Art. 3.

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2012 r.

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 144, poz. 1042, z 2008 r. Nr 223, poz. 1464, z 2009 r. Nr 18, poz. 97, Nr 79, poz. 666, Nr 92, poz. 753 i Nr 215, poz. 1664, z 2010 r. Nr 47, poz. 278 oraz z 2011 r. Nr 5, poz. 13 i Nr 106, poz. 622.

Minister Spraw Zagranicznych

Warszawa, 3 sierpnia 2011 r.

DPUE - 920-933-10/dk/1
SM-1717

dot.: STR-0140-372-11 z 29.07.2011 r.

**Pan
Bronisław Dutka
Przewodniczący
Komisji Samorządu Terytorialnego
i Polityki Regionalnej
Sejm RP**

opinia o zgodności z prawem Unii Europejskiej projektu ustawy o zmianie ustawy o ochronie zwierząt oraz ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz wniosków mniejszości ujętych w sprawozdaniu Komisji Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej (druk nr 4504) wyrażona na podstawie art. 13 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działaniach administracji rządowej (Dz. U. z 2007 r. Nr 65, poz. 437 z późn. zm.) w związku z art. 42 ust. 4 i art. 54 ust. 1 Regulaminu Sejmu przez ministra właściwego do spraw członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej

Szanowny Panie Przewodniczący,

w związku z przedłożonym sprawozdaniem (druk nr 4504) pozwalam sobie wyrazić poniższą opinię.

Projekt ustawy nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej. Wnioski mniejszości zawarte w sprawozdaniu także nie są sprzeczne z prawem Unii Europejskiej.

Jednocześnie zwracam uwagę, że zawarty w art. 1 pkt 7, w zakresie dotyczącym art. 10a ust. 2, zakaz rozmnażania kotów i psów w celach handlowych stanowi ograniczenie swobody przedsiębiorczości, o której mowa w art. 49 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Ograniczenie to nie ma charakteru dyskryminującego i może zostać uzasadnione nadrzędnym interesem publicznym, jakim jest ochrona zwierząt.

Aby jednak takie uzasadnienie było możliwe, należy, zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości UE, wykazać proporcjonalność powyższego ograniczenia. W związku z powyższym, ze względu na niejasny zakres przedmiotowego zakazu, wskazane wydaje się doprecyzowanie zastosowanego pojęcia „w celach handlowych”, które nie zostało wyjaśnione w projekcie ustawy, co w konsekwencji utrudnia jego uzasadnienie.

Z poważaniem

Z upoważnienia
Ministra Spraw Zagranicznych

Podsekretarz Stanu
Maciej Szpunar

Do wiadomości:

Pan Andrzej Kraszewski
Minister Środowiska

Pan Marek Sawicki
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi